

АЗЫХ МАҒАРАСЫНЫН ҲӘДИҶҶӘЛӘРИ

Һадрут районундакы Азых мағарасында — гәдим инсанын даҗаначаг јериндә кетдикчә јени-јени кәшфләр едилір. Инди бурада Ашел тәбәгәсиндә (250 мин ил) неандертал очагы тапылмышдыр.

Азәрбајҗан ССР Емләр Академијасы Тарих Институтунун даш әсри шөбәсинин башчысы, газынтыларын рәһбәри М. ҺҮСЕЈНОВ Азәринформун мүхбири илә сөһбәтиндә демишдир:

— Бу очаг һазырда дүнја елминә мәлүм олан беш очагдан ән бөјүҗәдур. Онун диаметри 7 метрدير. Очаг мағаранын дәринлијиндә, индики кирәчәјин тәҗрибән 50 метрлијиндә јерләшир. Бу, белә дүшүнмәјә әсас верир ки, оду мағараја ғырагдан кәтирмәмиш, ичәридә галамышлар. Бунула, мәнчә белә бир фәрзијә тәсдиг олунур ки, о дөврүн гәдим адамлары мүстәгил сурәтдә од әлдә етмәји бачарырмышлар.

Очаг тәбии даш каса илә ја-

нашы тикилмишдир. Бу касаја җајанын чатларындан булаг сүјү топланырмыш. Јахынлыгдә, јенә дә җајада гәдим инсанын бир нөв сахланч јери тапылмышдыр. Бурада мағара ајыларынын кәлләләри вар иди.

Марағлыдыр ки, кәлләләрин һамысы әл илә ишләнмишдир. Белә куман едирик ки, буну һәр һансы мәрасим мәҗсәди илә мағаранын сакинләри етмишләр.

Бизим јерләрдә јашамыш неандерталларын мағара ајылары-

ны овладылары әввәлләр дә мәлүм иди. Инди исә онларын узунбујнуз зубрлары да овладыларыны мүәјјән етмәк мүмкүн олмушдур. Гәдим зубрун мағарада тапылмыш нәһәнк бујнузлары буну тәсдиг едир. Бујнузун һәрәсинин узунлуғу бир метрдән артыгдыр.

Очагын јахынлыгында хыраа һејван сүмүјү тапылмышдыр. Сүмүјүн марағлы чәһәти будур ки, үзәриндә сүн'и јолла дешик ачылмышдыр. Гәдим инсанын ишләтдији әләт—чахмаг дашындан дүзәлдиламиш кичик бурғулар да тапылмышдыр. Гәдим әңдәдымызын сүмүјү нә үчүн дешијини мүәјјән етмәк һәләлик чәтиндир.

Азых мағарасында очагын тапылмасы археологларын бөјүк марағына сәбәб олмушдур. Әлкәмиздә бу саһәнин көркәмли мүтәхәссисләриндән бири, ССРИ Емләр Академијасы Археолокија Институтунун палеолит бөлмәсинин мүдир, профессор П. Борисковски бу тапынты мүнәсибәти илә азәрбајҗанлы һәмкарларыны ғызғын тәбрик етмиш вә очагын елм үчүн әһәмијјәти олдуғуну сөјләмишдир.